

Motion till riksdagen 2018/19:2863

av **Lotta Finstorp m.fl. (M)**

Ett starkt och självständigt civilsamhälle

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systematiskt sammanställa och sprida goda exempel på samverkan mellan civilsamhället och offentliga samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda idéburet partnerskap och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning och granskning av stöd till civilsamhällets organisationer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka jämställdheten inom idrotten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för Idrottslyftet skapa ett äldrelyft och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samarbete mellan stat och idrottsrörelse i syfte att förebygga osunda kroppsideal och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbilda idrottsföreningarna i barnrättsperspektivet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en fristående antidopningsenhet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera bibliotekens arbete med att nå barn från socioekonomiskt utsatta miljöer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera folkbildningen regelbundet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta större ansvar för trossamfundens trygghetsarbete och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Samhället är alltid större än staten. Ett starkt Sverige behöver såväl den offentliga verksamheten som näringslivet och frivilliga gemenskaper – till exempel föreningar, församlingar och inte minst familjer. Civilsamhället är av stor betydelse för sammanhållningen och demokratin. Det bidrar till att goda normer och värderingar utvecklas och överförs mellan generationerna. Civilsamhällets organisationer kan också spela en konkret roll på olika samhällsområden, till exempel i arbetet för att bryta utanförskap och bidra till ett Sverige som håller ihop. På så sätt kan även främlingsfientlighet såsom antisemitism och islamofobi motverkas.

Listan på civilsamhällets insatser kan göras mycket lång. Volontärskap i Sverige är starkt. Vuxna och unga deltar i trygghetsvandringar på helgnätter, de hjälper hemlösa och engagerar sig i idrottsföreningar. Pensionärer tar sig tid för ideellt arbete i anslutning till skolor och fritidsverksamheter. Kyrkor, samfund och övriga ideella organisationer erbjuder mat och en säng att sova i.

Detta är krafter som varken kan eller ska styras av politiker och myndigheter. Civilsamhällets organisationer ska bygga på enskilda människors frivilliga engagemang. Politikens uppgift är att bidra till goda förutsättningar för ett självständigt civilsamhälle, inte att begränsa eller detaljstyra. Vi ser också att civilsamhället är under ständig förändring, på samma sätt som samhället i stort omdanas och utvecklas. Vissa former av engagemang blir mer sällsynta, samtidigt som helt nya organisationsformer uppstår. Politiken ska bejaka denna utveckling.

Staten och civilsamhället

Värdet av goda exempel

Det goda samhället skapar vi tillsammans. Moderaterna anser att en del av svaren på de utmaningar som vi ser i dagens samhälle finns i ett fördjupat och förbättrat samarbete mellan skola, sjukvård, socialtjänst, äldreomsorg, kultur och det civila samhället. Här finns stora möjligheter att använda sig av varandras kunskap och engagemang. Det kräver dock tydliga politiska signaler om att detta är ett prioriterat och viktigt arbete. Det är till exempel centralt att analysera de goda exempel som finns gällande ökad samverkan. Här kan staten spela en viktig roll, genom att systematiskt sammanställa och sprida dessa goda exempel.

Utvärdera och fördjupa IOP

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en partnerskapsrelation mellan den idéburna och den offentliga sektorn. När en offentlig instans och en idéburen organisation ingår ett partnerskap definierar de tillsammans en samhällsutmaning. Moderaterna anser att IOP är en väg mot ett fördjupat samarbete mellan det ideella och det offentliga. IOP i sin nuvarande form har funnits i ett antal år och regeringen bör därför utvärdera detta arbete och komma med förslag till ytterligare fördjupning av samarbetet.

Tydliga kriterier, granskning och uppföljning

Statens stöd till det civila samhället är viktigt och bör fortsätta. För att stödet ska uppfattas som legitimt måste dock systemet vara transparent. Kriterierna för att erhålla stöd ska vara tydliga, och det ska finnas en grundlig granskning och uppföljning av hur

stödet används. Skattepengar ska aldrig betalas ut till organisationer som inte delar det svenska samhällets grundläggande demokratiska värderingar. Vi vill säkerställa att offentliga medel inte tilldelas verksamheter som riskerar att främja eller stödja radikaliserings, hedersförtryck eller våldsbejakande extremism. Att stöd helt enkelt slösas bort på projekt som inte genomförs är inte heller acceptabelt. På detta område har tyvärr brister uppdagats. Moderaterna ser mycket allvarligt på detta. På sikt är det förödande för legitimiteten i statens stöd till civilsamhället, men också för den samhällsliga gemenskapen. Lagstiftning, regelverk och arbetssätt bör ses över i den mån det är nödvändigt för att säkerställa att stöd till civilsamhället används på ett ändamålsenligt sätt.

Oberoende finansiering

Att civilsamhället har möjlighet att finansiera sina verksamheter genom andra inkomstkällor än statligt stöd är viktigt för dess självständighet. Det kan till exempel ge en organisation större frihet att avgöra vilka insatser som ska prioriteras, snarare än att prioritetsordningen beslutas i förhållanden till vilken typ av statligt stöd som finns tillgängligt. En viktig del av civilsamhällets oberoende finansiering härrör från lotteriverksamheten. Riksdagen beslutade sommaren 2018 om en omreglering av spelmarknaden som innebär att lotterier fortsättningsvis kan söka licens för att tillhandahålla spel för allmännyttiga ändamål, och att sådan licens kan ges till en ideell förening eller ett trossamfund. För Moderaterna var det viktigt att den nya spellagstiftningen fortsatt värnade den ideella sektorn och att dess skattebefrielse kunde kvarstå. Samtidigt välkomnar vi att omregleringen också sätter stopp för avarter vad gäller lotteriverksamhet och ger ökat skydd för spelare i riskzonen. Framöver avser vi noggrant följa hur den nya spellagstiftningen påverkar den ideella sektorn.

Idrottsrörelsen

Idrotten är Sveriges största folkrörelse och en källa till stor glädje och livslångt lärande för många människor. Idrottsrörelsen bidrar starkt till att fler ska kunna leva friskare liv högre upp i åldrarna. Den skapar samtidigt förutsättningar för ökad sammanhållning och integration där både vuxna och barn ges möjlighet att känna samhörighet med såväl sin förening som det svenska samhället. Idrotten sätter dessutom Sverige på kartan och bidrar till ökad tillväxt lokalt, regionalt och nationellt.

Moderaterna står för en politik som skapar ökade möjligheter för motion och idrott, men som också skapar ökad sammanhållning och gemenskap över hela Sverige. Vi slår vakt om en jämställd idrottsrörelse där lika villkor gäller för alla, oavsett vem du är eller varifrån du kommer.

En jämställd idrott

Vägen till en jämställd idrottsrörelse är fortfarande lång. I en analys av jämställdheten inom idrotten konstaterar Centrum för idrottsforskning (CIF) att kvinnors och mäns deltagande, förutsättningar och villkor inom idrotten är olika på i princip alla nivåer. Ojämligheten framträder i andelen kvinnor och män som är medlemmar i olika idrotter, i andelen styrelseposter och förtroendeuppdrag, i fördelning av resurser och avseende idrottsliga normer och ideal. I samma rapport framkommer att sju av tio flickor och pojkar med svensk bakgrund idrottar i en förening eller klubb. Samma siffra gäller för

pojkar med utländsk bakgrund. När det gäller flickor med utländsk bakgrund är det dock bara fyra av tio som utövar idrott utanför skolan.

Mot bakgrund av detta anser Moderaterna att regeringen bör återkomma med förslag för att stärka jämställdheten inom svensk idrott, särskilt avseende hur ekonomiska medel fördelas i relation till kön inom svensk idrott. Som en ytterligare åtgärd bör regeringen se över hur ett tydligare jämställdhetsfokus kan implementeras inom ramen för Idrottslyftet. I Riksidrottsstyrelsens särskilda riktlinjer för initiativet framgår inte något sådant fokus.

Idrottsrörelsen och integration

Idrottsrörelsen skapar goda förutsättningar för integration – idrotten är universell. Att ta del av den lokala idrottsklubbens aktiviteter kan vara en väg in i samhället för många nyanlända. I föreningen får man sociala kontakter, lär sig förstå kulturella mönster, övar på språk och utvecklar sin identitet. Precis som för civilsamhället i stort gör idrotten redan idag mycket värdefulla insatser. Det stora antalet nyanlända ställer dock stora krav på idrottsföreningarna. Regeringen bör därför ta initiativ till en analys av detta arbete och återkomma med förslag hur samhället i stort ytterligare kan stötta föreningar som arbetar med integration.

Vidareutveckla Idrottslyftet

Idrottslyftet, som startade juli 2007 och initierades av alliansregeringen, är en satsning på svensk barn- och ungdomsidrott. Syftet med initiativet är att utveckla verksamheten så att barn och unga i åldern 7–25 år väljer att idrotta i förening och stimuleras till ett livslångt idrottande i föreningsidrotten. Idrotten måste fortsätta att utvecklas både avseende spets och bredd. Detta handlar om att erbjuda alla barn och ungdomar möjligheter till träning och tävling på olika nivåer.

Riksidrottsförbundets utvärderingar pekar på att Idrottslyftet varit framgångsrikt, men samtidigt finns utrymme för översyn av initiativet. Moderaterna anser att Riksidrottsförbundet närmare bör analysera effekterna av Idrottslyftet i socioekonomiskt utsatta områden i större utsträckning och se över eventuella åtgärder för att antalet initiativ i dessa områden ska öka. En sådan översyn bör dessutom undersöka möjligheterna att inom ramen för Idrottslyftet skapa ett äldrelyft, i syfte att stimulera föreningar att ge även äldre människor möjlighet att utöva organiserad idrott.

Idrott i skolan – för ökad kunskapsinhämtning och bättre hälsa

En studie från Centrum för idrottsforskning (CIF) visar att bara 44 procent av pojkarna och 22 procent av flickorna i grund- och gymnasieskolan når rekommendationen om en timmes fysisk aktivitet per dag. Samma undersökning visar att gymnasieeleverna tillbringade närmare 80 procent av sin tid stillasittande. Detta är mycket oroväckande. Att idrott bland annat förebygger psykisk ohälsa och övervikt bland barn och ungdomar är väl känt, men idrottens effekter har även positiv inverkan på kunskapsinhämtning och studieresultat. Det är bra att regeringen hörsammat Moderaternas tillkännagivande om mer idrott i skolan och det viktigt att uppmaningen följs. I ett nästa steg bör man se över möjligheten att stärka idrottsundervisningen på fritidshemmen, till exempel genom ökad samverkan med idrottsrörelsen, i syfte att säkerställa tillräcklig fysisk aktivitet för alla barn och ungdomar.

Samarbete stat och idrott mot osunda kroppsideal

Både pojkar och flickor lever i en medial tid där orimliga kroppsideal ständigt marknadsförs. Dessa bilder skapar normer kring hur en framgångsrik människa bör vara och se ut, normer som många unga människor upplever det som omöjligt att leva upp till. Unga människor far illa av orimliga krav. Missbruk, sjukdom och självskadebeteende kan vara uttryck för detta. Regeringen behöver därför initiera en utredning kring ett fördjupat samarbete mellan stat och idrottsrörelse i syfte att förebygga osunda kroppsideal.

Utbilda idrottsledare i barnrättsfrågor

Idrotten gör fantastiska insatser som betyder mycket för hundratusentals barn och ungdomar. Det finns dock barn som blir illa behandlade och utsätts för orimliga krav, pennalistiskt ledarskap och i vissa fall övergrepp. För att förhindra att detta sker behöver idrottsrörelsen fortsätta att utbildas i barnrättsfrågor. I ett första skede bör regeringen analysera hur en förstärkning av detta arbete skulle kunna se ut, med särskild tonvikt på att använda och sprida de kunskapsresurser som redan finns inom idrottsrörelsen och övriga civilsamhället.

En fristående antidopingsenhet

Tilltron till svensk idrottsrörelse bygger på sunda ideal och hederlighet. Men tyvärr ser vi att doping och otillåtna preparat också förekommer inom idrotten. Mer utbredd dopning bland motionärer gör att vi bör lyfta blicken utanför elitidrottens ramar. En särskild riskgrupp utgörs av unga män som tränar på gym. Dopning har därmed gått från att vara ett idrottsproblem till att bli ett samhällsproblem. Trots detta bedrivs idag det svenska antidopningsarbetet i Riksidrottsförbundets regi. En statlig utredning föreslog år 2011 att man skulle undersöka möjligheten att bilda en fristående nationell antidopningsorganisation, med delat ansvar mellan staten och idrottens centrala organisation. Det vore en mer önskvärd ordning. Möjligheterna till en fristående antidopningsenhet, i anslutning till ett universitetssjukhus, bör därför undersökas på nytt.

Folkbildning

Folkbiblioteken – en viktig del av demokratin

Biblioteken spelar en viktig roll i det demokratiska samhällets utveckling genom att erbjuda bildning för alla. Biblioteken ska vara tillgängliga; det kan till exempel handla om att verksamheten anpassas för att möta den enskildes behov och förutsättningar. Det kan också handla om att nå nya grupper. På biblioteken finns plats för samtal, föreläsningar och diskussion – men framför allt skapar biblioteken rum för tystnad och eftertanke.

På de offentligt finansierade biblioteken som helhet ökar antalet nedladdningar av e-medier, medan såväl fysiska lån som fysiska besök minskar, enligt den nationella biblioteksstatistiken för 2017. Den digitala utvecklingen innebär alltså både utmaningar och möjligheter för biblioteken, och kanske särskilt för de kommunala biblioteken. Till exempel skapar tekniken nya vägar till lärande och interaktion. Det finns möjlighet att nå människor dygnet runt, överallt. Samtidigt har det blivit svårare att locka besökare

till de faktiska biblioteken och den verksamhet som finns där. Kostnaden för den digitala utlåningen ökar ständigt, och många kommuner har därför tvingats begränsa möjligheten till digital utlåning. Moderaterna värnar de kommunala bibliotekens arbete med digitalisering, bland annat som ett viktigt redskap att nå nya grupper.

Läsning är grunden för ett barns språkliga och intellektuella utveckling. Därför behöver det läsfrämjande arbetet stärkas. En god läsförmåga är nyckeln till en framgångsrik skolgång och förståelse för andra skolämnen. Det skapar möjligheter för resten av livet. Språkinläring handlar även om alla barns och ungas rätt till kunskap, och läsning har ett egenvärde. Genom litteraturen får barn möjlighet att upptäcka och utforska andra världar än sin egen. Läsning kan väcka nyfikenhet och bjuda in till reflektion om såväl den egna identiteten som andras. Moderaterna prioriterar satsningar på bibliotekens arbete att nå barn som kanske inte har böcker hemma eller kommer från utsatta miljöer. Ett sätt att göra detta är att stärka samarbetet mellan de kommunala biblioteken och skolorna.

Folkhögskolor

Bildningsresan är livslång, och den kan ta sig många olika uttryck. Folkhögskolan är en viktig möjliggörare av sådana bildningsresor. Studier vid folkhögskolan kan förbereda inför fortsatt utbildning eller arbetsliv. Men lika viktigt är att sådana studier kan bidra till ökat samhällsengagemang och personlig utveckling. Det stärker också demokratin.

I enlighet med alliansregeringens proposition Allas kunskap – allas bildning (2013/14:172) fick Statskontoret i uppdrag att utvärdera statsbidraget till folkbildningen, vilket fördelas till 10 studieförbund och 154 folkhögskolor samt Sisu Idrottsutbildarna. Utvärderingen presenterades våren 2018, och Statskontorets huvudsakliga intryck var mycket positivt. På folkhögskolorna får deltagarna ”stärkt självförtroende, nya perspektiv och bättre studieresultat än de har uppnått tidigare”, enligt utvärderingen.¹ Samtidigt finns förbättringsområden, bland annat hur folkhögskolorna ska nå utanför sina traditionella målgrupper.

Statskontoret fick även i uppdrag att föreslå en modell för hur folkbildningen kan utvärderas på ett mer regelbundet och systematiskt sätt. Ett förslag har nu presenterats, och det är önskvärt att en effektiv utvärderingsmodell kommer på plats. Moderaterna ser också att intentionerna från alliansregeringens proposition bör fullföljas vad gäller att långsiktigt värna folkbildningens särskilda upplägg och metodik. Detta är särskilt viktigt i ett föränderligt utbildningslandskap som i allt högre grad präglas av ny teknik.

Trossamfund

Religionsfriheten är grundläggande i en demokrati. I Sverige finns en mångfald av trossamfund – nyare, äldre och av olika storlek. De statsbidragsberättigade trossamfunden har sammantaget över 800 000 medlemmar och regelbundna deltagare, enligt Myndigheten för stöd till trossamfund. Svenska kyrkan har cirka sex miljoner medlemmar. Oavsett vilket trossamfund man väljer att delta i, eller inte delta i, ska man kunna känna sig helt trygg.

Det är mycket allvarligt att vi idag ser hot mot denna trygghet, till exempel i form av hatbrott med antisemitiska och islamofobiska förtecken. Det skadar i synnerhet indivi-

¹ <http://www.statskontoret.se/globalassets/publikationer/2018/201810.pdf>.

den och de enskilda trossamfunden, men också samhällsklimatet överlag. Inget trossamfund ska känna sig nödgat att begränsa sin verksamhet av säkerhetsskäl. Därför ska staten ta större ansvar för trossamfundens trygghetsarbete.

Vidare har Moderaterna, inom ramen för konstitutionsutskottets arbete, påkallat behovet av en översyn av hur många svenska trossamfund som tar emot utländska bidrag samt vilka belopp, ändamål och eventuella villkor som förekommer. Det är idag oklart i vilken utsträckning som trossamfund i Sverige tar emot utländska bidrag och i vilken mån dessa bidrag är förknippade med villkor av olika slag. Utländsk finansiering som syftar och bidrar till att trossamfund radikaliserar bör förbjudas.

Lotta Finstorp (M)

Annicka Engblom (M)

Viktor Wärnick (M)

Ulrika Jörgensen (M)

Ann-Britt Åsebol (M)

John Weinerhall (M)